

Socialpædagogikkens svigt – psykologiens følgagtighed

John Bertelsen

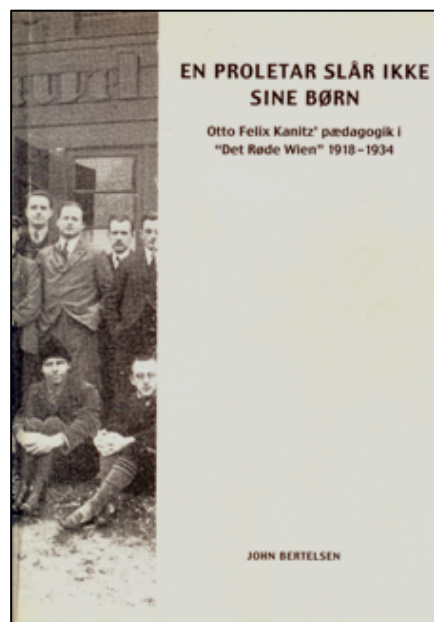
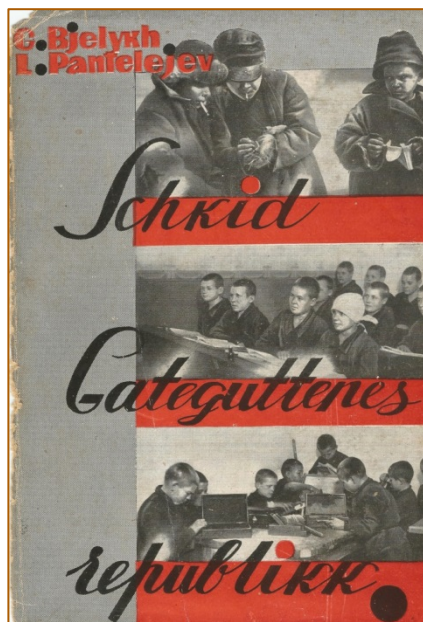
26. Danske Virksomhedsteori Konference, Røsnæs 2015

Bespising af 5000 børn ved Schloss Schönbrun i Wien . Kejserens sommer residens blev ved krigens slutning besat af socialistiske pædagoger fra "Die Kinderfreunde". De står for uddelingen af suppe. Tidligere var der her ingen spor efter det pædagogiske centrum der holdt til her mellem 1919 og 1934. "Die Kinderfreunde" har i 2008 oprettet en børnehave og postere beretter om indsatsen, som sluttede med borgerkrigen , der gjorde en ende på "Den Røde Republik". Nazismens fortrop havde sejret .

Film fra 1919 vist ved "Die Kinderfreundes" jubilæums symposium i 2008

Da socialpædagogik omkring 1980 blev en uddannelse glemte man fagets progressive forståelser og - historie. Den hjemlige tradition blev uddannelsens indhold og fagets selvforståelse. *"De vildfarne og vanskelige børn og unge skulle retledes"*. Socialpædagogikken påtog sig villigt opgaven. Vekslede diagnoser og psykologiske forslag angav retning for den pædagogiske indsats. Det gjaldt tidligere og desværre også nu. Glemte blev også socialpædagogik som frigørende projekt, hvor børnenes deltagelse, med- og selvbestemmelse i samfundslivet var kerne. "Kooperation som kategorisk imperativ" forsvandt sammen med solidariteten med børnene. Vores tid er selvsagt en anden end begyndelsen af 1900 tallet, hvor Otto Rühle, Pavel Blonskij, Georg Kerschensteiner, Otto Felix Kanitz, Anton Makarenko, Paul Natorp, Max Adler o.a. udformede deres sociologi og pædagogik. I dag synes deres indsigter glemte. Det er ufortjent og uheldigt.

Gorki, Makarenko og kommandørernes råd

Kanitz og børnenes råd . Gmünd-lejren

Tidligere har jeg her præsenteret elementer af dagens tema:

Dansk litteratur om marxistisk psykologi og pædagogik set i praksisperspektiv 1970-1990

'Kluge Hans', Kant og Sovjetpsykologien

17. Konference om virksomhedsteori: "Forskning og praksis i udvikling"

Nyborg 2006

"At være er at huske"

Om psykologi og pædagogik på marxismen-leninismens prøvede principper

19. Konference om virksomhedsteori: "Passion, engagement og virksomhedsteori"

Røsnæs 2008

Forskning i hverdagspædagogikken

.....der brug for en forskningsbaseret grundviden om hverdagspædagogikken i plejefamilien, på døgninstitutionen og opholdsstedet og i botilbud for voksne mennesker med funktionsnedsættelser. En viden om hvilken struktur, omsorg, (voksen)styring, relationer og samspil, der understøtter sammenhængen mellem "institutionslivet" og det øvrige samfund.

...En viden om den støtte i hverdagslivet, der bedst fremmer voksne med funktionsnedsættelser og deres personlige autonomi, herunder deres frihed til at træffe egne valg og øve indflydelse på egen tilværelse.

...Anbringelsesstederne som udviklings- og livsrum, et hjem med dets daglige gøremål, er hjørnестenen i socialpædagogisk praksis og bør være grundlaget for udforskningen af det socialpædagogiske arbejde.

...Børnene og de unges egne opfattelser, forestillinger og fortællinger, erfaringer og tanker, er det vigtigste fundament for socialpædagogerens arbejde. Hvordan børnene og de unge inddrages, på hvilke måder, man gør det og hvordan børnene og de unge oplever det er forskningsmæssigt underbelyst og bør være genstand for forskning.

2006 oprettede DPU et forskningsprogram i socialpædagogik. Det første nogensinde.
Social- og specialpædagogik i inkluderende perspektiv

Jysk socialforsknings- og evalueringssamarbejde.....gennemførte i 2003-04 et tværfagligt forskningsprogram med *fokus på døgninstitutioner for børn og unge*. Teori- og Metodecentret er et andet eksempel på et samarbejde, der arbejder med *anvendelsesorienteret og praksisnær forskning*.

I forbindelse med vedtagelsen af *Lov om Social Service og institutionsbegrebets ophævelse* igangsatte Socialministeriet et evalueringsprogram i 2001 med henblik på at vurdere den offentlige service og ydelser til *voksne med handicap*, som efterfølgende blev fulgt op af et *kvalitetsprogram i forbindelse bestemmelserne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten*.

I 2006 startede AKF's femårige undersøgelse i et *bruger- og institutionsperspektiv* af kommunalreformens betydning for borgere med *nedsat funktionsevne, der har behov for specialiserede tilbud og rådgivning*.

SFI (2012-15) puljemidler til analyse af pædagogiske metoder og praksis betydning for trivsel, funktionsevne og selvstændig livsførelse for *borgere med sindslidelser og psykisk udviklingshæmning i botilbud*. *Pædagogiske metoder og livet for borgere i botilbud hedder forskningsprojektet*

1896 var 418 børn under 15 år i fængsel

6539
Svend Aa. Johansen

6540
Gerhardt Møller

6541
Sofus Larsen

6542
Axel Jensen

6543
Alf Pedersen

6544
Ernst Jensen

Red dem og vis dem dydens smalle sti

Kristelig Forening for vildfarende Børns Redning

Sigfried Hedegaard Nissen, Københavnsk fængselspræst

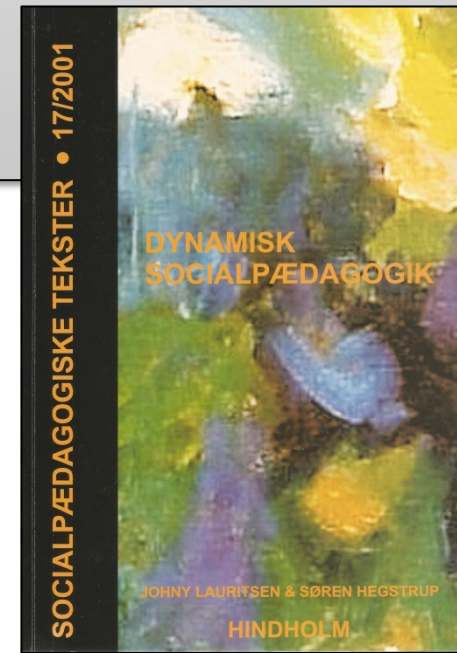
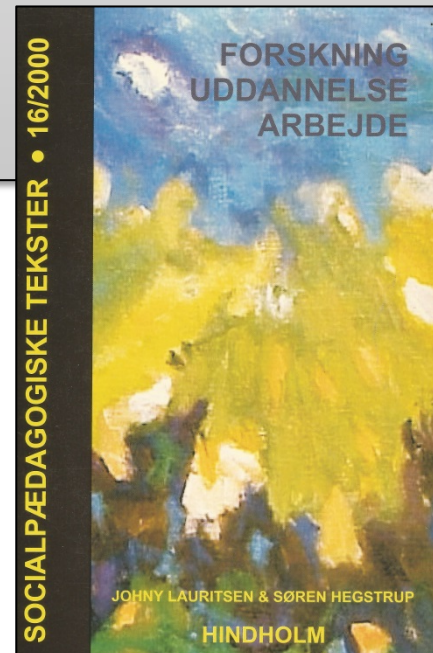
**”Her kunne de vildfarne drenge boltre sig i leg afvekslende med,
at de lærte håndens arbejde”**

”På rette spor i filantropien” Søren Hegstrup (Ibid.)

**Vejled dem, der ikke lever ordentligt, trøst de ængstelige, tag jer af de svage, vær
langmodig mod alle” (Paulus)**

Ludvig Beck: Flakkebjerg, Holsteins Minde og Hindholm 1901

Kristelig Forening til Bistand for Børn og Unge

**Da uddannelsen kom til
- en gentagelse ?**

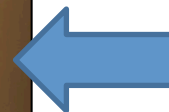
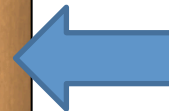
**Social-
pædagogiske
funktioner**

*Socialstyrelsen
Bistandsafdelingen
Planlægningskontor 2
1980*

Mange børn og unge, der anbringes på døgninstitutioner, har problemer, som kræver en meget omfattende og intens socialpædagogisk indsats med henblik på at opnå den størst mulige integration og tilpasning til det almindelige samfundsliv. Det er f.eks. børn og unge, der er fysisk handicappede, åndssvage, psykotiske, kriminelle, narkomaner og andre med særlige vanskeligheder.

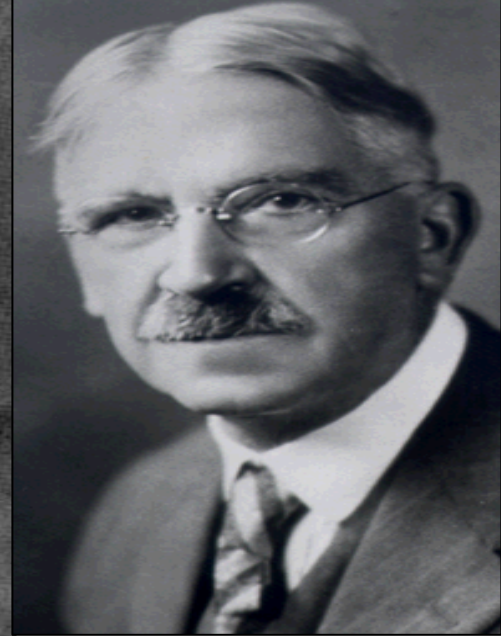
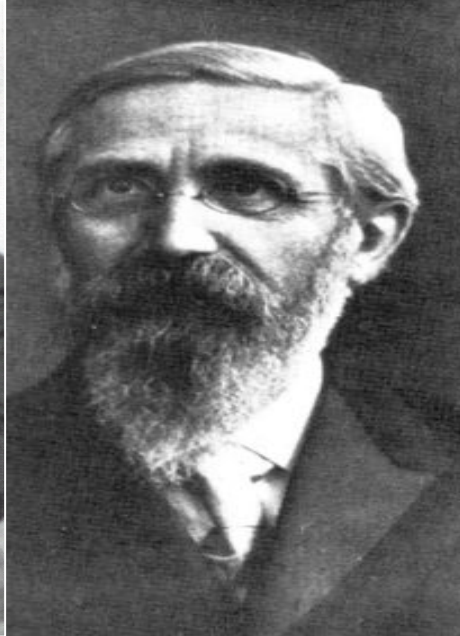
Det socialpædagogiske arbejde med disse børn og unge er ikke principielt forskellig fra arbejdet med andre børn og unge, der også har individuelle og sociale problemer, men der kan være specifikke praktiske og metodiske forhold, som skal tages i betragtning.

For så vidt angår specifikke funktioner er der tale om et meget omfattende arbejdsområde. Medarbejderne inddrager deres viden om den normale udvikling og afvigerproblematikken, og samarbejder med handicap-konsulenter og andre, der kan vejlede om, hvorledes helt specifikke konkrete problemer kan løses. Ofte kræves også en mere omfattende socialpædagogisk indsats med henblik på at forberede modtagelsen af disse børn og unge i de miljøer, hvortil de udskrives.

Socialpædagogikkens grundlag

Pavel Petrovitch Blonskij (1884-1941)

Grundlægger af produktionsskolen – beherskelse af den moderne industrielle *kultur* – blik for barnets “naturlige” leg herunder tekniske aktiviteter/virkningsformer
Kooperationen

Psykologien er sent udviklet..... (1920) *Reforma nauki*

1921 Die Arbeits Schule. I. und II. Teil. Berlin

Georg Kerschensteiner (1854-1932)

Grundlægger af Arbejdsskolen
Handlingsorienteret undervisningsprincip
Herredømmefri tilgang til arbejdslivet

1901 in Die staatsbürgerliche Erziehung der deutschen Jugend

Anton Semjonowitsch Makarenko Антон Семёнович Макаренко
(1888-1939)

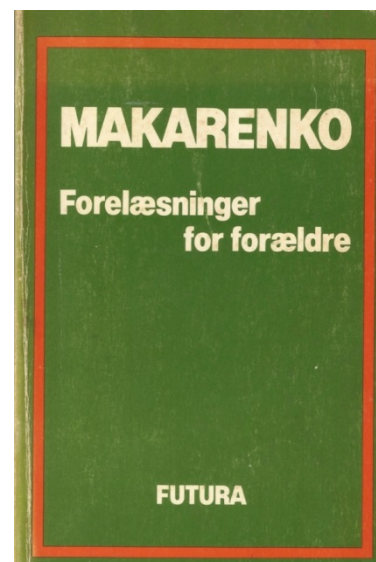
”Gruppeopdragelse”

Kollektiv livsform

Gorki kolonien og 1. Maj kolonien

Pædagogiske foredrag for forældre (1939)

Statslige pædagogiske opgaver

Radioforedrag til forældre om opdragelse 1939

Otto Rühle (1874-1943)

Tysk sociolog - samarbejdede med Otto Felix Kanitz
Proletariske børnegrupper
Samfundsmæssig opdragelse
Kritik af forældrenes usolidariske undertrykkelse af børnene

Otto Felix Kanitz (1896-1940)

Samarbejde med Otto Rühle, Max Adler og *Alfred Adler*
Kinderlager under børneledelse
Pædagoguddannelse
Ikke blot vandre i naturen, men også i samfundet
Kooperationen som kategorisk imperativ

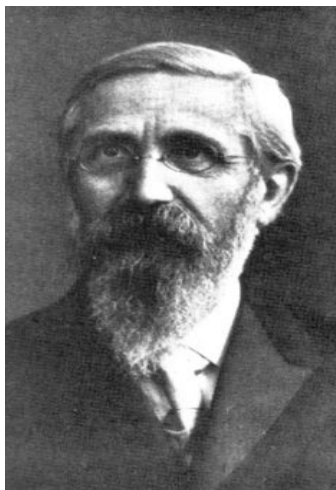
Max Adler (1873 – 1937)

Den Røde Republik i Wien

Austromarxisme

Kant – samfundsmæssig opdragelse

Neue Menschen

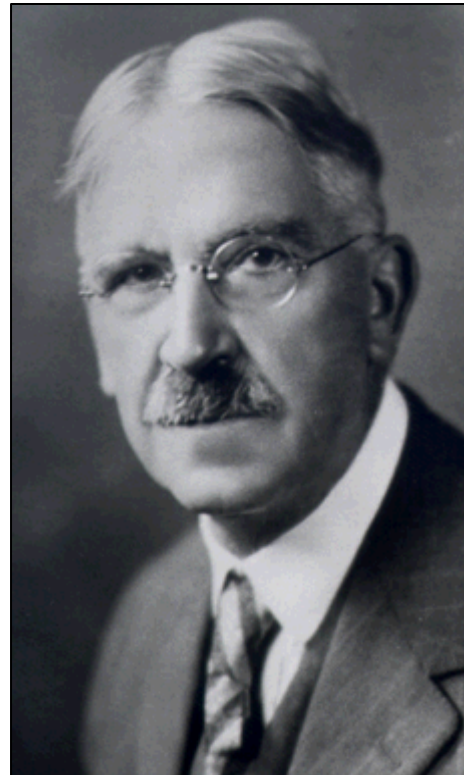

Paul Natorp (1854-1924)

Sozialpädagogik. Theorie der Willensbildung auf der Grundlage der Gemeinschaft

Gesammelte Abhandlungen zur Sozialpädagogik

Sozialidealismus. Neue Richtlinien sozialer Erziehung

Socialpædagogik også som dannelsesprojekt

Det lykkedes for nogle BAUHAUS pionerer at nå til USA på flugt fra nazismen.

I et lidet kendt samarbejde med **John Dewey** fortsatte og udviklede de "et interdisciplinært eksperiment" i årene 1933-1957

Det foregik i **Black Mountain**, der også gav projektet navn.

Bauhaus School Faculty, Circa 1929

Høstfest i Gorki kolonien

Schönbrunner Schule "Neue Menschen"

Psykologi og socialpædagogik - ikke kun følgagtighed

Bidrag fra egne rækker (om end indirekte)

- Arthur Petrowskij
- Daniel El'konin
- (Harald Rasmussen)

Fra den gamle socialpædagogik

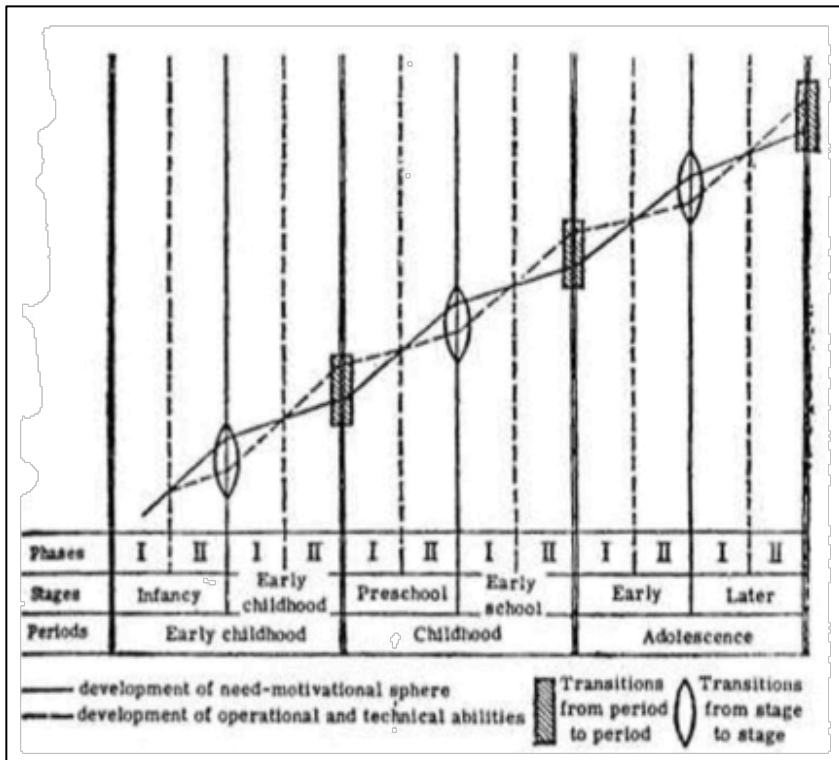
- Samtidens Freud omtales nærmest slet ikke
- Ingen forbindelse mellem Sovjetpsykologien og Makarenko
- Neo-Kantianske bidrag
- Alfred Adlers individual psykologi

Daniil El'konin (1904-1984)

Samfundsmæssige betydning i leg og for udviklingen af den ledende virksomhedsform kammeratskabsgruppen

Focus A -- B

Umiddelbar emotionel Kommunikation

LISINA →

Genstandsmæssig manipulatorisk virksomhed

→ LISINA →

ELKONIN

Leg

→ → LISINA →

AIDAROVA →

→ ELKONIN →

Indlæring

→ → → LISINA

→ AIDAROVA

→ → ELKONIN

Kommunikation

Arbejde

(LISINA, ELKONIN, AIDAROVA, Ibid., pp.47-48 -JB)

Leveringsdygtig

”Under benyttelsen af metoderne er det vigtigt, at det sker gennem en forståelse for, at konsekvenser ikke har til formål at få eleverne til at tilpasse sig, eller at straffe dem. Det er alene at få fastholdt de normer, som danner grundlaget for, at det sociale samspil..... følger de almene normer, som er fremherskende i samfundet.... **Det er endvidere vigtigt i praksis at fastholde, at konsekvenspædagogikken bygger på en individuel forståelse**, og derfor er det vanskeligt at generalisere elevproblemer og de holdninger og metoder, der skal anvendes over for dem” (Jens Bay)

”Tilrettelæggelsen af behandlingen tager derfor udgangspunkt i den enkeltes potentialer og kompetencer og ikke udgangspunkt i, hvad den unge ikke kan. Det vil være opholdsstedets målsætning og pædagogiske praksis at sikre, at den enkelte unge tilbydes de bedste muligheder for indlæring og udvikling. **Derfor er det vigtigt, at den unge får en oplevelse, som sikrer ham en bred samfundsforståelse, og tydeliggør normer, regler og værdier i det danske samfund.** (Jess Bødiker)

Værdighed

Det er vigtigt at agere ud fra X værdier, samtidig med at vi rådgiver om samfundets normer og regler. Se, hør og anerkende borger.

Selvbestemmelse

For at sikre borgerens rettigheder, ønsker og behov, skal vi arbejde kreativt, nytænkende og anerkendende. Vi må arbejde målrettet på at imødekomme de ønsker borgeren har og have fokus på at møde borgeren som en ligeværdig person.

Integritet

Det er vigtigt at vise respekt og forstå borgeren ud fra egne præmisser og den enkeltes livsverden. Støtte

Sårbarhed

Vi skal ikke lade vores egne værdier styre i forhold til borgeren. Men være bevidste omkring at vores sårbarhed ikke er borgerens sårbarhed. Vi må træde til og kompensere i forhold til hvad X evner og har forståelse for.

SOCIAL UDVIKLING

SOCIALFAGLIGT TIDSSKRIFT · 3-2015

Det positive

Kernen i Positiv Psykologi er et fokus på det der skaber trivsel og glæde, frem for det der skaber negative følelser. Som vejleder vil du kunne sætte elementer som flow, arbejdsglæde, følelsesmæssig intelligens og positiv relationer i en praktisk kontekst, både privat og i forbindelse med dit arbejde eller erhverv.

Kurset afholdes som dialogbaseret undervisning kombineret med øvelser og fuldt udbytte opnås, når du som deltager er indstillet på at afprøve og integrere elementer af positiv psykologi i eget liv.

Mere af samme skuffe

Samtidig kan man sige, at den positive psykologi har et særligt menneskesyn. Flere undersøgelser viser, at den terapeutiske effekt er tættere forbundet med terapeutens menneskesyn, og hvordan han udfører terapien, end med hvilken specifik terapiform, der anvendes. Inden for den positive psykologi har man et menneskesyn, hvor mennesket ses som et væsen, der er drevet af socialt konstruktive kræfter, og en idé om, at alle mennesker kan blomstre op, hvis de blot får de rette betingelser.

(Anders Myszak)

- Psykiatriske diagnoser er pålidelige.
- Det mindsker stigmatiseringen at give folk en biologisk eller genetisk forklaring på deres mentale lidelse.
- Brugen af psykofarmaka afspejler antallet af personer med psykiske lidelser.
- Mennesker med psykiske lidelser har en kemisk ubalance i hjernen, og psykiatere kan ordne denne ubalance med medicin, ligesom endokrinologer bruger insulin for diabetes.
- Langtidsbehandling med psykofarmaka er godt, fordi det forebygger tilbagefald af sygdommen.
- Behandling med antidepressiva fører ikke til afhængighed.
- Behandling af børn og unge med antidepressiva beskytter mod selvmord.
- Depression, ADHD og skizofreni fører til hjernesker.
- Medicin kan forhindre hjernesker.

Medicin holder ADHD-børn i eget hjem

Det er blevet mere udbredt at medicinere børn og unge mod ADHD.

Andelen af unge, som har indløst en recept på apoteket, er mere end tredoblet fra 1998 og frem til 2010.

Men den øget medicinering ser nu ud til at have bragt antallet af anbringelse blandt børn med ADHD ned.

Det viser en ny analyse, som Rockwool Fondens Forskningsenhed har foretaget.

- Det er første gang, at det er lykkedes os at påvise, at børns egne adfærdsproblemer kan være direkte årsag til anbringelse.

Børn med ADHD er overrepræsenteret i anbringelsessystemet, men vi har fundet ud af, at øget medicinering betyder færre anbringelser, siger Peter Fallesen, forsker hos Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Andelen af børn og unge

mellem seks og 17 år med ADHD, som bliver anbragt uden for hjemmet, er faldet med cirka 30 procent.

Sænker kriminalitet

Tidligere dansk og international forskning har også vist, at medicinsk behandling af ADHD sænker børns og unges kriminalitet og risiko for at komme en tur

på skadestuen. Samtidig har forskningen også vist, at par har større risiko for skilsmisse, når der er børn med ubehandlet ADHD i hjemmet.

- Stress i familien og børns egen risikoadfærd er tæt koblet med anbringelsesrisiko. Så det er i god overensstemmelse med tidligere forskning, at an-

bringelsesrisikoen falder, når behandling af ADHD bliver mere hyppig, forklarer Peter Fallesen.

Hos ADHD-foreningen glæder man sig over de nye resultater - særligt fordi den stigende medicinering af børn med ADHD er blevet kritiseret.

- Det er godt nyt, at anbringelserne blandt børne-

ne med ADHD bliver bragt ned. Medicin til børn har fået meget medieomtale, og mange af vores medlemmer har været bekymrende over for medicineringen. Derfor er det rart, at de nye tal viser, at medicinen hjælper, siger Camilla Louise Lydiksen, som er direktør i foreningen.

Bedre karakterer

Den øgede medicinering har også haft positiv effekt på ADHD-børnenes karaktergennemsnit i folkeskolen. De børn, som er blevet medicineret, har hævet karaktergennemsnittet med 0,4 karakterpoint.

På trods af medicineringen har børnene dog forsat et lavere karaktergennemsnit end børn uden ADHD.

- Børnene klarer sig bedre i skolen, når de er stabilt medicineret.

Men mange børn har først fået medicin i syvende eller ottende klasse, men ikke de første mange

år. Derfor er de naturligt bagud, og derfor halter de stadig efter gennemsnittet, siger Lydiksen

Helt præcist scorer børn, som bliver behandlet, 1,3 karakterpoint lavere end de børn, som ikke lider af ADHD.

- Det er kritisk, at selv om børnene får medicin og behandling for ADHD, så er de stadig langt efter gennemsnittet, siger Camilla Louise Lydiksen.

Foreningen har et ønske om, at man sætter tidligere ind over for børnene.

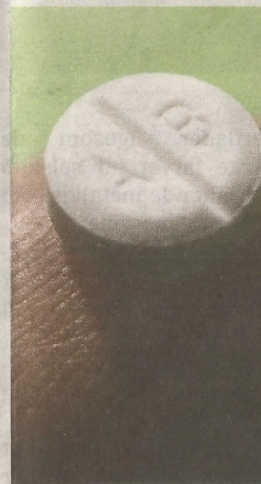
- Indsatsen burde starte tidligere, end den gør i dag. Børnene får relativt sent diagnosen, men ofte kan man altså allerede se nogle tegn i børnehavealderen. Man skal være klar med en indsats, så snart forældrene udtrykker bekymring. Vi kan komme rigtig langt, når forældrene bliver trænet i, hvordan de skal påvirke børnene, lyder det

/ritzau/

ADHD-medicinering af danske børn

- I 2010 indløste 1,2 procent af danske børn mellem seks og 17 år mindst én recept for ADHD-medicin
- Til sammenligning var tallet i USA omkring seks procent
- Det er lettere at få stillet diagnosen ADHD i USA end i Danmark. I USA kan de amerikanske praktiserende læger selv udskrive medicinen, hvilket ikke er tilfældet i Danmark
- Antallet af danske ADHD-børn, som bliver medicineret, er tredoblet siden 1998.

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed

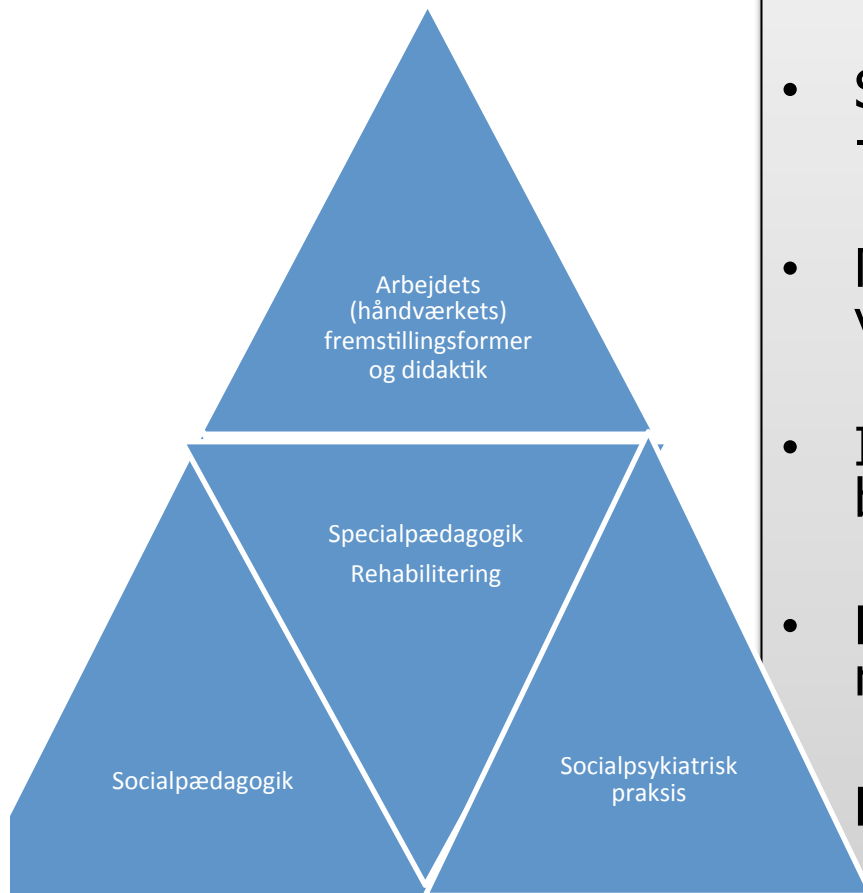

Problembørn i kemiske håndjern: forståelse og behandling af "hyperaktive" børn

Af Knud Erik Pedersen. Bemærk: udkom allerede i 1984 (JB)

Hvad med praksis ?

Udvikling og fokus I

- Samspillet mellem socialpædagogik – psykiatri og specialpædagogik
- Ny mesterlære, situeret læring og virksomhedsteori
- Indflydelse – brugerinddragelse brugerledelse
- Fælles mål – asymmetriske relationer

Læringens sociale dimension

Præsentation

Livsførelse

Handleplan (standarder?)

Pædagogik

Fokus II

- Arbejdets (håndværkets) fremstillingsformer og didaktik
- Socialpædagogik
- Socialpsykiatrisk praksis
- Specialpædagogik
- Rehabilitering

Fra kursusrække
Vejledningens dilemma
Uddannelsestænkning
Metoder

Zoomer ind

Et spadestik dybere med

- Fælles mål
- Sociale
- Relationer
- Mesterlære
- Situeret læring
- Virksomhedsteori

Elevfotos .Socialministeriet - Uddannelsesprogrammet - Den Sociale Virksomhed GBS

Opsamling

Socialpædagogik som faglig disciplin, som uddannelse og praksis

Manglende forståelse for betydende forskelle mellem social- og specialpædagogik. Tydelig identifikation af begge er samarbejdets forudsætning.

Uddannelsen har tilsyneladende (ureflekteret) overtaget filantropiens og kristne hjælpeorganisationers syn på den socialpædagogiske opgave.

Det samfundsmæssige aspekt, det kritisk frigørende i socialpædagogisk praksis synes helt eroderet. Det "sociale" synes at være blevet til en slags strategi for tilpasning.

Blikket for Kooperationen – som afgørende drivkraft synes fortrængt.

Socialpædagogikkens opmærksomhed på kulturel dannelse er beskeden
Historieløsheden synes udbredt.

Solidariteten er ofret – dem det handler om bliver sygeliggjort og klientgjort

Tak for ordet !

